

NIJZ

Nacionalni inštitut
za **javno zdravje**

DÖBER TEK
Slovenija

Zdravo uživaj & več gibaj.

ŠOLSKE TORBE

Oblikovanje akcijskega načrta šole

Ukrepi in strategije (iz literature in prakse)

Manica Remec

Fotografije: Liljana Petruša
NIJZ, 2019

Predlogi iz literature: ŠOLA

Izvedba **analize stanja in ocene potreb**, povezanih s problematiko šolskih torb, na šoli (spletna **anketa** med učitelji in starši, **tehtanje torbic pred in po** intervenciji).

Umestitev problematike šolske torbe v **strategije in akcijske načrte šole**.

Zagotovitev ustreznega **šolskega pohištva**, kot so garderobne omarice, dodatne omare in/ali poličniki v razredih, ki omogočajo učencem, da puščajo šolske potrebščine, športno in drugo opremo v šoli.

Spodbujanje **uporabe garderobnih omaric** in ostalega šolskega pohištva za puščanje gradiva in drugih učnih pripomočkov v šoli.

Skrbno **načrtovanje učnih gradiv** (izbira učbenikov, delovnih zvezkov in drugih učnih pripomočkov) in spodbujanje **članov skupine (aktivov), ki oblikujejo seznam** šolskih potrebščin za posamezni razred, k smotrni izbiri učnih gradiv in upoštevanju teže in količine učbenikov, delovnih zvezkov, zvezkov in ostalih učnih pripomočkov, z namenom zmanjšanja teže šolske torbe.

Dopolnitev **seznama šolskih potrebščin za posamezno šolsko leto** s priporočili za starše in otroke o nakupu in nošenju šolske in drugih torb.

Nabava in uporaba **učbenikov za na klop** (učbenikov, ki se hranijo in so na voljo v razredu, lastne učbenike pa imajo učenci doma in jih ne prinašajo v šolo).

Uvajanje in uporaba **e-učbenikov**.

ŠOLA - UČITELJI

Izvedba kampanje

za zmanjšanje teže šolskih torb, s katero se učitelje, starše in učence opozori na problematiko in na vlogo, ki jo vsakdo ima pri njenem reševanju.

Uporaba različnih lokacij in komunikacijskih kanalov

(kot npr. šolski časopis, spletna stran šole, družabna omrežja, tiskana gradiva šole, oglasne table, šolski radio, plakati v razredu, ipd.) za periodično posredovanje informacij/priporočil o šolskih in drugih torbah učencem, njihovim staršem in učiteljem.

Obeležitev dneva ozaveščanja o šolski torbi

(po modelu Ameriškega združenja delovnih terapevtov, več informacij na <https://www.aota.org/Conference-Events/Backpack-Safety-Awareness-Day.aspx> (18.9.2019))

Izvajanje **naključnega preverjanja teže šolskih torb in obveščanja staršev**, v kolikor je teža torb nad priporočili.

Izvajanje **periodičnih »dni/čistilnih akcij«** šolske torbe in garderobnih omaric

Opredelitev **šolskih/razrednih projektov in raziskovalnih nalog** na temo šolske torbe z namenom **medvrstniškega poučevanja** o priporočilih za šolske in druge torbe.

UČITELJI

Skrbno načrtovanje **urnikov in dnevnega poteka pouka** za prinašanje v šolo le tistih gradiv in učnih pripomočkov, ki so dejansko potrebni za izvedbo pouka.

Načrtovanje **domačih nalog** na način, ki bo omogočal, da učenci odnašajo domov le posamezna gradiva, v katerih imajo domačo nalogo (ostala pa puščajo v šoli).

Zmanjšanje uporabe delovnih zvezkov in njihova nadomestitev z **vložnimi delovnimi listi, uporaba enega zvezka za dva predmeta,...?**

Kadar je predpisan **več kot en učbenik/delovni zvezek za isti predmet**, je potrebno učence pravočasno informirati, **kateri učbenik** se bo uporabljal na določen dan. (Te informacije bi morale biti del uradnega šolskega urnika in zavezujoče za učence in učitelje).

Posredovanje **informacij učencem in staršem** o tem kaj morajo učenci **nujno prinašati v šolo/odnašati domov** in kaj lahko puščajo in hranijo v šoli.

Vsakodnevno po pouku oz. ob koncu bivanja v šoli zagotoviti učencem dovolj časa, da v šolsko torbo namestijo **samo tiste potrebščine**, ki jih morajo odnesti domov za učenje in pisanje domačih nalog (ostalo pa pustijo v šoli).

Nudenje podpore učencem, ki potrebujejo **dodatno pomoč pri organizaciji/** razporeditvi vsebine šolske torbe, njenemu nameščanju in nošenju.

UČITELJI – UČENCI - STARŠI

Ozaveščanje učiteljev o:

- problematiki šolskih torb;
- negativnih posledicah, ki jih šolske torbe (zaradi prevelike teže, nepravilnega nošenja ipd.) lahko imajo na zdravje otrok/mladostnikov;
- ukrepih, ki jih učitelji lahko izvajajo za reševanje problematike šolskih torb.

Ozaveščanje otrok/mladostnikov o njihovi vlogi glede šolskih in drugih torb:

- dosledno upoštevanje priporočil in navodil, vezanih na šolsko torbo, s strani staršev, pedagoških in zdravstvenih delavcev;
- skrb za lastno zdravje in zdrav življenjski slog.

Ozaveščanje staršev o njihovi vlogi glede šolskih in drugih torb:

- upoštevanje priporočil pri izboru/nakupu šolske torbe;
- nudenje pomoči pri pregledovanju vsebine šolske torbe in ustrezni razporeditvi predmetov v šolski torbi (dokler otrok ni dovolj samostojen);
- poučevanje in spodbujanje otroka/mladostnika, da nosi v šolo samo tisto, kar v določenem dnevu res potrebuje;
- poučevanje otroka/mladostnika o pravilni namestitvi in nošenju torbe ter spodbujanje k upoštevanju priporočil;
- tehtanje šolske torbe in preverjanje odstopanja teže od priporočil.

ŠOLA – ZDRAVSTVENI DELAVCI

Izvajanje vzgojni-izobraževalnih aktivnosti o šolski in drugih torbah v sklopu **vsebin vzgoje za zdravje in promocije zdravja**, ki so **del kurikulumuma**.

Izvajanje vzgojni-izobraževalnih aktivnosti o šolski in drugih torbah v sklopu **vzgoje za zdravje**, ki jo izvaja **zunanjí zdravstveni delavec – izvajalec vzgoje za zdravje iz pripadajočega zdravstvenega doma** (v dogovoru z izvajalcem v sklopu dveh šolskih ur letno, ki so za vsak razred predvidene za vzgojo za zdravje oz. v sklopu drugih aktivnosti kot so npr. naravoslovni/športni dnevi, dnevi za zdravje ipd.).

Vzporedno z obravnavo problematike šolske torbe **promocija zdrave držé, izvajanje aktivnih odmorov, minute za zdravje, poučevanje z gibanjem, več gibanja v prostem času, pešačenje v šolo in domov, ipd.**

Predlogi iz prakse, delovnih srečanj, delavnic ...

Odločitev ali je **vsakodnevno nošenje torbe domov sploh potrebno?**
zlasti v **prvih razredih OŠ** (različne prakse od šole do šole, celo razlike znotraj ene šole).

Posredovanje informacij

(priporočil o nakupu, uporabi in nošenju šolske torbe) **staršem** na zadnjem srečanju za starše v vrtcu (**pred vstopom v šolo**).

Posredovanje informacij

(priporočil o nakupu, uporabi in nošenju šolske torbe) **staršem ob vpisu otrok v šolo**.

Medpredmetno povezovanje oz. obravnava teme šolske torbe pri različnih predmetih:

- pri slovenščini ali tujih jezikih priprava govorne vaje o šolski torbi;
- pri likovnem pouku risanje šolske torbe;
- pri vsebinah vezanih na varovanje in krepitev zdravja izdelava plakata o priporočenih lastnostih in nošenju šolske torbe;
- pri športu vključevanje vajs torbo – predvsem pravilno dvigovanje in spuščanje torbe ipd.

Izvedba **raziskave o teži šolske torbe** -

povabilo staršem, da teden dni tehtajo in spremljajo težo šolske torbe svojega otroka/mladostnika, pri čemer se poleg otrokove teže upošteva tudi čas nošenja torbe in vsebina torbe.

ODLOČEVALCI

- Odbor za izobraževanje, znanost, šport in mladino
- Strokovni svet – potrdi učbenike
- ZRSŠ – objavi seznam potrjenih učbenikov
- Učbeniški skladi
- Pri izbiri učbenikov so strokovni aktivni na šolah avtonomni
- Normativi in merila za znižanje teže šolskih torbic (I.2007) – namenjene avtorjem, založnikom, recenzentom

- **Predlogi s posvetov: fleksibilni predmetnik**, ukrepi za zmanjšanje prepuščeni vodstvom šole, **posebne omarice za gradiva, e-učbeniki, priročniki za na klop**, srečanja z ravnatelji

- 2016 - „**Naj šolska torba ne bo borba**“ (društvo IndiJanez): tehtanje, primerjalne analiz iz tujine, pogovor s področnimi strokovnjaki, ozaveščanje javnosti, poslanci nosijo težke torbe s 15% njihove teže...(OŠ Martina Konšaka: 2016: pretežkih 88%, 2018: pretežkih 66% torbic)